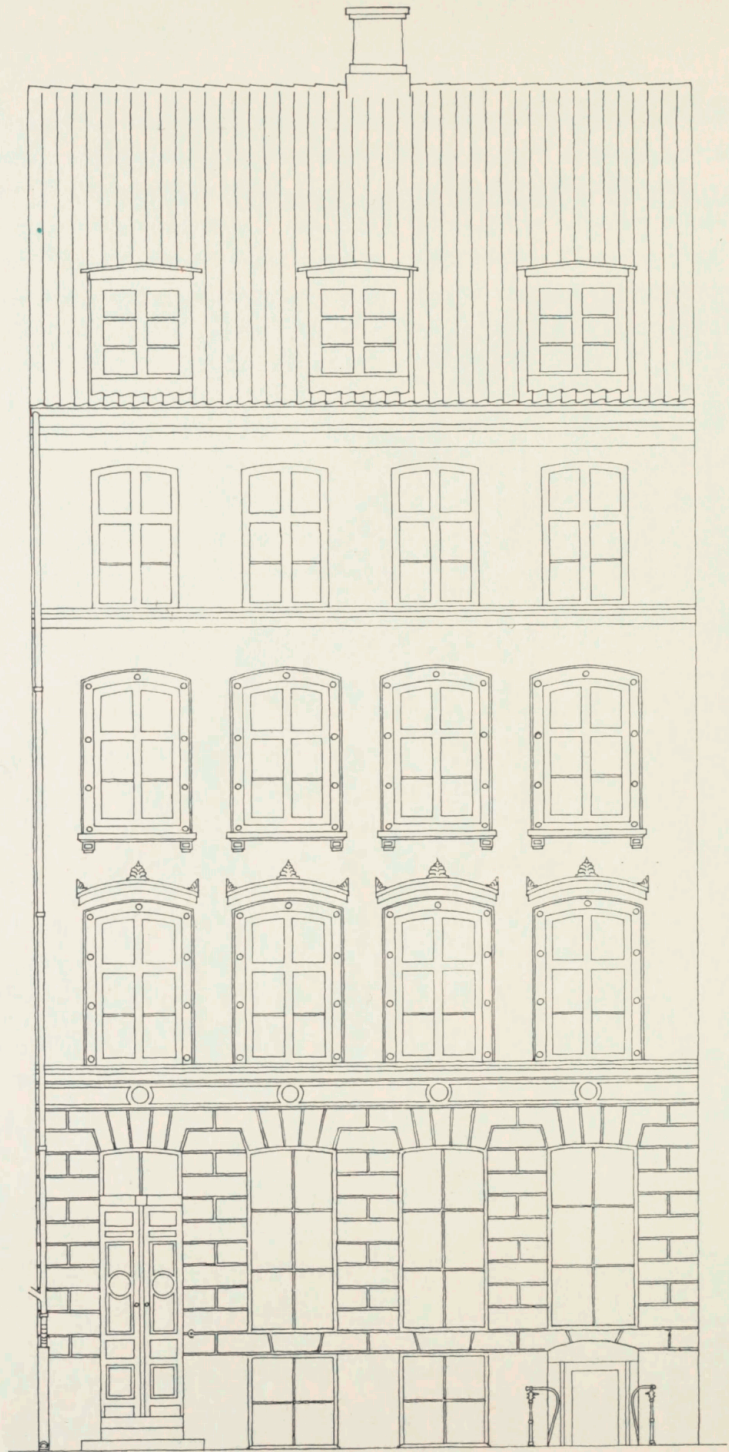

Klareboderne 10

Forening for Boghaandværks domicil

På side 133 i dette hæfte er gengivet et billede af et kik ned gennem gaden Klareboderne, og der er i billedteksten gjort opmærksom på den interesse, der knytter sig til nogle af de huse, der ses på gadens venstre og højre side. Men billedet har fået interesse i endnu én henseende. Et af husene der ses, er kommet i Forening for Boghaandværks besiddelse, idet huset er blevet erhvervet for Domicilfondens midler. Det er Klareboderne nr. 10 der ligger lige midt i gaden vis à vis Gyldendals gård. Indtil o. 1845 var huset som billedet viser. Det havde kælder med to etager over og øverst en gavlkvist, der efter oplysning i vurderingen 1737 strakte sig over 2 fag. Det var i denne skikkelse genopbygget 1735 efter at ejendommen var nedbrændt ved den store ildebrand i 1728. Ejeren, der kom ud for ildsvåde og som genopførte huset, hed Johan Conrad Bøhm og var tobaksspinder.

Husets udformning blev den gængse for husene opført efter branden. Der findes endnu huse af denne type i enkelte københavnske gader f.eks. i Nybrogade, men den største part af disse huse blev senere ombyggede og forhøjede. Den begrænsede plads inden for voldene bevirkede, at grundene måtte udnyttes til det yderste.

Kunstakademiets opmåling af Klareboderne – de lige numre – i sin fulde udstrækning fra Pilestræde til Købmagergade. 1:600.

Vort hus, som vi nu kan sige, blev også ombygget. Det skete mellem 1843 og 1846. I begge disse år foretoges en vurdering af ejendommen, som er at finde i Stadsarkivet.

I 1843 havde huset endnu sit gamle udseende, og vurderedes til 5300 rigsdaler, men i 1846 var det blevet forhøjet med to fulde etager og vurderingssummen var steget til 14.000 rigsdaler. Huset fremtrådte nu med en butikskælder, en høj stue med forretning og tre beboelseslag herover. Først fornylig er i tagetagen blevet indrettet endnu en beboelse.

Facaden må uden tvivl på samme tid være blevet moderniseret og have fået det udseende, som den så nogenlunde har bevaret til i dag. Men der var dog enkeltheder, der var anderledes og som nok gjorde facaden smukkere. Der var tre slanke butiksvinduer i stueetagen (som i Schwartz' butik i Sværtegade udført af H. C. Stilling), mindre fremtrædende kælder-vinduer, og vinduerne på førstesalen var knapt så høje som nu. De to af de tre butiksvinduer blev i 1872 slået sammen til det store midtervindue, som huset har i dag, og vinduerne på første sal blev i 1866 gjort højere ved en sænkning af vinduesbrystningerne, dvs. vinduerne fik lavere vindueskarme.

Men det tør nok siges, at facaden var blevet gjort moderne, for på dette tidspunkt, i 1845, var der næppe mange huse i København, der havde fået denne senklassicistiske facadeudformning med kvader-inddelt underetage og vinduesindfatninger med hjørnepalmetter.

Stilretningen kan føres tilbage til den tyske arkitekt Schinkel (1781-1841) og var indført til Danmark af arkitekten G. F. Hetsch (1788-1864). I Knabrostræde (nr. 3) ligger et stort hus fredet i klasse B, der har en facade der i stil svarer til facaden på Klareboderne nr. 10. Denne facade er angivet at stamme fra 1856, så ejeren af huset i Klareboderne har været tidlig på færde. Han hed L. Marzetta, var cand. phil. og lakfabrikør. Han ejede huset indtil 1850, i 1860erne overtoges huset af en skræd-

dermester Wilken, hvis efterkommere ejede det lige til 1963; et medlem af familien bebor i øvrigt endnu en lejlighed i huset.

Hvem der har haft ansvaret for den ikke uinteressante facade har det indtil nu ikke været muligt at efterspore. Et fingerpeg er det måske, at huset i 1846 blev vurderet af en murermester F. L. Wahl (1792–1863) sammen med en tømremester Taube. Wahl havde facadepudsningen på Thorvaldsens Museum, opført 1839–48 af M. G. Bindesbøll. Thorvaldsens Museum er som bekendt det senklassicistiske hovedværk i dansk arkitektur. Kan der være nogen forbindelse til det mere beskedne hus i Klareboderne?

Erik Morthorst

Rekonstruktionstegningen på side 90 af Klareboderne 10 inden moderniseringen i midten af 1840'erne er med velvilje fra arkitekterne H.-H. Engqvist og Karsten Rønnow MAA udført til dette nummer af Bogvennen.